

Datum
2021-06-23

Diarienummer
SN-2021/510.119

Handläggare
Linn Byström
08-535 312 76
Linn.Bystrom@huddinge.se

Socialnämnden

Inrätta

Förslag till beslut

Socialnämnden avstyrker motionen och överlämnar tjänsteutlåtandet, daterat 2021-06-23, som nämndens yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Vänsterpartiet har genom Nujin Alacabek, Sonia Benavente och Olov Hamilton väckt en motion att inrätta ett lokalt barnombud i Huddinge kommun.

Uppdraget för ett lokalt barnombud skulle vara att säkerställa att barnets bästa sätts i första rummet. Motionärerna ser att en sådan tjänst bör inrymma granskning av nämnders och styrelsers verksamhet och beslut i fall som på olika sätt berör barn. Det bör också omfatta att säkerställa att personal som arbetar med barn har god kunskap om barnkonventionen, barnrättsperspektivet och om barnkonsekvensanalys. Tjänsten föreslås ligga under kommunstyrelsens förvaltning.

Förvaltningen delar motionärernas uppfattning om att det finns stora utmaningar i arbetet med att säkra att barnperspektivet tas i beaktande i alla frågor som rör kommuninvånarna.

Barnrättsperspektiv ska tas i beaktande i samtliga frågor där barn berörs och omfattas för efterlevnad av barnkonventionens intentioner. Detta är framför allt viktigt i kommunövergripande beslut där barn och ungdomar inte alltid upplevs vara direkt påverkade av besluten som exempelvis lokalplaner och andra typer av övergripande planer.

Förvaltningen anser att det behövs satsningar för att effektuera lagens intentioner rörande såväl barnkonsekvensanalyser, som att barn och ungdomar kommer till tals i frågor som rör dem, men en särskild roll i form av ett lokalt barnombud bedöms inte vara lösningen på detta.

För att säkra detta bör arbetet fokuseras på att se över processer och arbetsmetoder för att stärka barnperspektivet och ökad kompetensutveckling i utförandet av barnkonsekvensanalyser vid beslutsfattande.

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Socialförvaltningen
141 85 Huddinge

Besök
Gymnasietorget 1

Tfn vxl 08-535 300 00

sof@huddinge.se
www.huddinge.se

Datum
2021-06-23

Diarienummer
SN-2021/510.119

Socialförvaltningen anser att den befintliga organisationen för stöd, uppföljning och kontroll av barnrättsperspektivet inom nämndens verksamheter är ändamålsenlig.

Socialförvaltningen stödjer därför inte motionärernas förslag om att tillsätta ett lokalt barnombud.

Beskrivning av ärendet

Vänsterpartiet har genom Nujin Alacabek, Sonia Benavente och Olov Hamilton på kommunfullmäktige den 8 februari 2021 väckt en motion om att inrätta ett lokalt barnombud i Huddinge kommun.

Motionen hänvisar till att barnkonventionen blev lag den 1 januari 2020 och menar att barn och unga trots det har få möjligheter att komma till tals och att det finns stora brister i efterlevnaden av barnkonventionen. De flesta frågor som direkt rör barn och unga hanteras av kommuner.

Motionen anför att det i Huddinge ska göras barnkonsekvensanalyser i alla beslut som rör barn, men att detta görs alltför sällan innan beslut fattas i kommunfullmäktige, trots att beslutet rör barn.

Motionärerna föreslår inrättande av ett lokalt barnombud för att säkerställa att barnets bästa sätts i första rummet. Motionärerna hänvisar till att 1 544 ungdomar mellan 15 och 24 år begick suicid 2018, samt att en rekommendation från Barnombudsmannen är att alla kommuner ska införa en lokal barnombudsperson. Tjänsten skulle lämpligen kunna ligga under kommunstyrelsens förvaltning. Motionärerna ser att en sådan tjänst bör inrymma granskning av nämnders och styrelser verksamhet och beslut i fall som på olika sätt berör barn. Det bör också omfatta att säkerställa att personal som arbetar med barn har god kunskap om barnkonventionen, barnrättsperspektivet och om barnkonsekvensanalys.

Lokala barnombud

I flera kommuner i landet finns kommunala barnombud som arbetar med frågor kring barns rättigheter. Uppdragen varierar från att säkerställa att alla barn har en oberoende, lokal instans dit de kan vända sig för att få sina rättigheter tillgodosedda, till att träffa kommunens barn i skolor, fritidsverksamheter, elevråd och andra platser där barn finns och se till att barn och ungdomar kommer till tals i frågor som berör dem. Flera lokala barnombudsmän ordnar träffar där barn och beslutsfattare möts och samtalar och informerar barn om barnkonventionen.

I Stockholms stad arbetar den lokala barnombudsmannen tillsammans med stadens nämnder och bolagsstyrelser för att barns och ungas rättigheter enligt FN:s barnkonvention ska respekteras och uppmärksamma att barns rättigheter och intressen tillgodoses i stadens styrdokument samt granskar hur barns rättigheter implementeras i de olika verksamheterna.¹

¹ <https://start.stockholm/om-stockholms-stad/sa-arbetar-staden/ombudsman/barnombudsmannen/>

Datum
2021-06-23

Diarienummer
SN-2021/510.119

I Jönköping har en lokal barnombudsman arbetats samman med rollen som kommunalt barn- och elevombud². Dit kan barn och föräldrar vända sig vid exempelvis mobbing i skolan. Botkyrka arbetar på likande sätt med en lokal barnombudsman dit barn, ungdomar eller föräldrar kan vända sig om de upplever sig diskriminerade eller att de inte får samma rättigheter som andra³. I Österåker vänder sig det lokala barnombudet till barn och ungdomar under 18 år som har behov av att prata med någon, har behov av att någon följer med som stöd på möten etc.⁴

Ytterligare några kommuner har valt att använda sig av lokala barnombud som är helt fristående från kommun och region. Stadsmissionen, Barnrättsbyrå⁵ och Barnombudet i Uppsala län (BoiU)⁶ är exempel på fristående, lokala barnombud. Det finns också olika former av barnrättsstrategier och/eller ungdomssamordnare inom en del kommuner som bland annat arbetar med att implementera barnkonventionen i verksamheten.

Definition av begreppen

Barnets perspektiv

Syftar till **barns egen syn** på sitt liv och sin omvärld baserat på barnets ålder, mognad, erfarenheter, tradition, kultur och nuvarande livssituation. Barnets perspektiv är dynamiskt och förändras under barnets uppväxt. Det är de vuxnas ansvar att säkerställa att barnets perspektiv beaktas i frågor som rör barnet.

Barnperspektiv

Syftar till **den vuxnes syn på barn**, barndom och barndomens villkor och påverkas av såväl egna erfarenheter, tradition, kultur och professionell kunskap som samhällets barnsyn vilken formas av bland annat lagstiftning, normer och attityder.

Barnrättsperspektiv

Innebär att ha **barnkonventionen som utgångspunkt** i arbetet med barn och i beslutsfattande som rör barn. Det innebär att varje fråga belyses utifrån de rättigheter som varje barn har enligt barnkonventionen. För att säkerställa ett barnrättsperspektiv ska som minimum barnkonventionens fyra grundprinciper ha beaktats, men gärna fler av rättigheterna.

De fyra grundprinciperna är:

1. Lika rättigheter och ickediskriminering

²

<https://www.jonkoping.se/barnutbildning/elevhalsaochtrygghet/tryggiskolan/krankningarochmobbingblandbarnochelever.4.74fef9ab15548f0b8001e8e.html>

³ <https://www.botkyrka.se/skola-och-forskola/grundskola/trygghet/botkyrkas-barnombudsman>

⁴

<https://www.osteraker.se/omsorgstod/familjbarnochunga/barnombud.4.1f86c0e614421c414cef082.html>

⁵ <https://barnrattsbyran.se/>

⁶ <https://boiu.se/>

Datum
2021-06-23

Diarienummer
SN-2021/510.119

2. Barnets bästa
3. Liv och utveckling
4. Delaktighet och inflytande

Enligt socialtjänstlagen (2001:453) anges att barnets bästa särskilt ska beaktas vid åtgärder som rör barn. Vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn ska vad som är bäst för barnet vara avgörande⁷.

För att säkra detta har Socialstyrelsen tagit fram ett arbetsätt⁸ för socialtjänstens barn- och ungdomsvård med syfte att bland annat stärka barns delaktighet och inflytande och bidra till ökad kvalitet och rättssäkerhet.

Arbetet bygger på nio grundprinciper

1. utgå från barnets rättigheter
2. låta barnets bästa vara avgörande
3. sträva efter likvärdiga möjligheter för varje barn
4. ha ett helhetsperspektiv på barnet och dess situation
5. göra barnet, familjen och nätverket delaktiga
6. ske i samverkan med andra professioner och verksamheter
7. bygga på en evidensbaserad praktik
8. motverka svårigheter och förstärka resurser
9. systematiskt följa barnet och insatserna.

Socialstyrelsen tillhandahåller utbildning och vägledningsmaterial i arbetet med Barns behov i centrum, BBiC.

⁷ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453

⁸ BBiC, Barns behov i centrum, <https://www.socialstyrelsen.se/stod-i-arbetet/barn-och-unga/barn-och-unga-i-socialtjansten/barns-behov-i-centrum/>

Barnkonsekvensanalyser

En barnkonsekvensanalys är en utredning som ligger till grund för beslutsfattande i frågor som rör barn. Syftet med en barnkonsekvensanalys är att säkerställa att barns rättigheter finns med i beslutsfattandet inom en verksamhet. Målet är att barnkonsekvensanalyser ska vara en del av det ordinarie arbetet i kommuner och regioner. Moment som ingår i analysen är bland annat att beakta gällande lagstiftning, barnkonventionens artiklar, aktuell forskning, synpunkter från beprövad erfarenhet, barnets sociala nätverk och barnets eller barnens synpunkter.

Även andra faktorer som rör den aktuella frågan som det ska fattas beslut om ska ingå. De kan vara ekonomi, intressekonflikter med annan lagstiftning och långsiktighet. En av de viktigaste förutsättningarna för ett långsiktigt arbete är att det finns beslut på högsta politiska nivå.

Huddinge kommun

I Huddinge kommun har direktörer och högre chefer under 2019 varit inbjudna till att delta i utbildningar i hur man gör en barnkonsekvensanalys. Under 2020 har ungefär 300 förtroendevalda fått erbjudande om att delta i en webbsänd utbildning i vad som krävs i den politiska rollen för beslutsfattande utifrån att barnkonventionen nu är lag. Huddinge kommun har sedan tidigare tagit fram en metodhandbok för att göra barnkonsekvensanalyser samt en tillhörande checklista. Flera förvaltningar har arrangerat egna utbildningar i att göra barnkonsekvensanalyser och med utgångspunkt i barnkonventionen arbeta fram beslutsunderlags som beaktar och tar hänsyn till barnets bästa.

Någon uttalad modell för att genomföra barnkonsekvensanalyser i Huddinge kommun är inte beslutad och inte heller är beslut fattat på högsta politiska nivå kring barnrättsarbetet och barnkonsekvensanalyserns genomförande.

Förvaltningens synpunkter

Kommunerna tillämpar användandet av *lokala barnombud* på olika sätt och i varierande utsträckning.

I flera kommuner arbetar det lokala barnombudet i första hand uppsökande och nära barn för att informera och diskutera med barn om deras rättigheter samt stödja barn kring deras livssituation, som exempelvis om de blir utsatta för mobbning eller kränkande särbehandling. Det lokala barnombudet har, i vissa kommuner, också funktionen att påtala för verksamheter när de inte genomförs på ett sådant sätt att det är för barnets bästa.

De förvaltningar vars basuppdrag riktar sig till barn och ungdomar har inom den befintliga organisationen och gällande regelverk utarbetade system och funktioner för stöd, uppföljning och kontroll. Barn- och elevombudet som är en del av skolinspektionen⁹ samt Inspektionen för vård och omsorg¹⁰ är de myndigheter som granskar och kontrollerar socialförvaltningens-, barn- och

⁹ <https://beo.skolinspektionen.se/>

¹⁰ <https://www.ivo.se/för-privatpersoner/klaga-pa-socialtjansten/>

Datum
2021-06-23

Diarienummer
SN-2021/510.119

utbildningsförvaltningens- samt gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningens efterlevnad av gällande lagar.

Enligt Nationellt centrum för suicidforskning och prevention¹¹ begick totalt 160 personer¹² mellan 15-24 år suicid 2018 och totalt 162 personer¹³ mellan 15-24 år 2019. Att arbeta för barns psykiska välmående och för att minska suicid är ett prioriterat område för samtliga förvaltningar som möter barn och ungdomar i sitt basuppdrag. Tidiga och förebyggande insatser har varit särskilt prioriterat av Huddinge kommunfullmäktige de senaste åren och statsbidrag som genomförts har även riktats mot psykisk hälsa och suicidprevention.

Om det lokala barnombudet hamnar i att företräda enskilda kommuninvånare, handlägga enskilda ärenden eller klagomålshantering inom nämndernas verksamhet, finns risk för kontrainformation till den enskilde. Ett sådant uppdragsfokus skulle även innebära dubbelarbete då förvaltningarna redan svarar inför ovan nämnda granskande myndigheter i dessa frågor. Förvaltningen anser därför att den befintliga organisationen för att säkra barnrättsperspektivet inom nämndens verksamheter i detta avseende är ändamålsenlig.

Ett annat fokus för det lokala barnombudet är att träffa barn- och ungdomsgrupper för att de ska få komma till tals i frågor som berör dem.

Förvaltningen anser att arbetet är mycket viktigt, men att det inte stödjer processen med att få fler utredningar av det slag som barnkonsekvensanalyser är. Förvaltningen delar motionärernas uppfattning om att det trots goda föresatser finns brister och stora utmaningar i arbetet med att säkra att barnperspektivet tas i beaktande i alla frågor som rör kommuninvånarna.

Barnrättsperspektiv ska tas i beaktande i samtliga frågor där barn berörs och omfattas för efterlevnad av barnkonventionens intentioner. Detta är framför allt viktigt i kommunövergripande beslut där barn och ungdomar inte alltid upplevs vara direkt påverkade av besluten som exempelvis lokalplaner och andra typer av övergripande planer. Barnombudsmannen (BO) påpekar även vikten av att låta barn och ungdomar vara med i planeringen av bostadsområden, utemiljöer och när exempelvis vägar planeras.¹⁴

Förvaltningen anser att det behövs satsningar för att effektuera lagens intentioner rörande såväl barnkonsekvensanalyser, som att barn och ungdomar kommer till tals i frågor som rör dem, men en särskild roll i form av ett lokalt barnombud bedöms inte vara lösningen på detta.

¹¹ Nationellt centrum för [Suicidforskning och prevention](https://ki.se/nasp/sjalvmord-i-sverige) <https://ki.se/nasp/sjalvmord-i-sverige>

¹² 19 % av det totala antalet självmord utgjordes av skadehändelser med oklar avsikt ("osäkra självmord")

¹³ 20% av det totala antalet självmord utgjordes av skadehändelser med oklar avsikt ("osäkra självmord")

¹⁴ <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/i-media/debatt/debattarkiv/2004/10/tio-steg-for-ett-okat-barnperspektiv-i-kommunen/>

Datum
2021-06-23

Diarienummer
SN-2021/510.119

För att säkra detta bör arbetet fokuseras på att se över processer och arbetsmetoder för att stärka barnperspektivet och ökad kompetensutveckling i utförandet av barnkonsekvensanalyser vid beslutsfattande.

Socialförvaltningen stödjer därför inte motionärernas förslag om att tillsätta ett lokalt barnombud.

Lotta Wigen
Socialdirektör

Christine Carlsén
Verksamhetschef

Bilagor

1. Remissmissiv
2. Inrätta ett lokalt barnombud i Huddinge kommun - motion väckt av Nujin Alacabek (V), Sonia Benavente (V) och Olov Hamilton (V)

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen
Kommunstyrelsens förvaltning, Yvonne Sawert